

Larvik kirkelege fellesråd

HANDLINGSPLAN LKFR

2024 – 2027

(Vedtatt av LKFR 28/9-2023)

Larvik kirke fra 1677 – fasaden trenger en oppfriskning til 350-års jubileet.

Status for virksomheten til Larvik kirkelige fellesråd:

LKFR har de siste årene klart å holde seg innenfor sine økonomiske rammer ved forsiktig og ansvarlig bruk av midler. Det legges vekt på streng budsjett- og økonomistyring, og størst mulig utnyttelse av tilgjengelige ressurser. Dette krever forutsigbarhet, og at kommunen følger opp lovpålagte forpliktelser ved å bevilge tilstrekkelig midler på kort og lang sikt. Som følge av lavt aktivitetsnivå under pandemien klarte LKFR å nedbetale det resterende av lånet som var tatt opp til å bygge Berg arbeidskirke. Innsparingen fra dette ble brukt til å finansiere etableringen av en stilling som diakon med fokus på institusjonene i kommunen. Dette har vært sterkt etterspurt i mange år.

Den største bekymringen rundt LKFRs økonomi er knyttet til bygningsmassen. Behovet for midler er stort - og økende. I planperioden er bevilgningen på 3 mill. kr årlig til vernede kirker, samt gjenoppsettelse av den årlige generelle bevilgningen på 3 mill. kr, lagt til grunn. Bevilgningen til vernede kirker ble overraskende redusert til 1,5 mill. kr i perioden 2023-2026.

LKFR tar mål av seg til å bli sertifisert som «Grønt fellesråd» i løpet av planperioden, og vil i den sammenheng satse sterkt på ulike tiltak innenfor bærekraft. Dette vil dreie seg om ulike energisparingstiltak, kildesortering av avfall og generelt bedre ressursutnyttelse. På gravplassene vil det bli lagt vekt på bevaring av naturmangfoldet. Arbeidet ble påbegynt i 2022, og det er laget en egen rapport om arbeidet med bærekraft i LKFR. Særlig har tiltakene som ble satt i verk for å redusere strømforbruket vært vellykkede – vi ligger an til å kutte strømforbruket med 15% i 2023.

Vedlikeholdsbehovet for kirkene og andre bygg:

Det er fortsatt vanskelig å finne rom for ordinært løpende vedlikehold av kirkebyggene innenfor driftsrammen. Den årlige bevilgningen på 1 mill. kr dekker noe, men er på langt nær nok til å holde tritt med forfallet. Vi har behov for at det bevilges nok penger til å dekke en ekstra stilling til å ta ansvar for vedlikehold av kirkebyggene. LKFR har nå 17 kirkebygg, herav 6 middelalderkirker og 7 vernede kirker, i tillegg til en rekke bygg tilknyttet kirkene, gravplassene og menighetene. Bevilgningen til vedlikehold ble ikke økt som følge av sammenslåingen med Lardal.

Samlet sett hadde vi fortsatt et betydelig etterslep i forhold til vedlikehold av kirkebyggene i kommunen. I hht. til «Tilstandsrapport kirkebygg» fra 2019 ble etterslepet anslått til over 40 mill. kr. Dette er nok, til tross for betydelige gjennomførte tiltak, ikke blitt vesentlig mindre i løpet av disse årene. Nytt av året er at regjeringen oppretter et fond som skal sikre 10 milliarder til istandsetting av nærmere tusen kulturhistorisk viktige kirkebygg. Midlene skal komme fra tidligere Opplysningsvesenets fond (OVF) og nødvendige tilleggsbevilgninger over statsbudsjettet. Disse tenkes fordelt over en periode på 20 til 30 år. Ettersom ingen kommuner i landet har flere middelalderkirker enn Larvik med 6, regner vi med å få en betydelig andel i årene som kommer, vi antar at det blir samme modell som tilskudd fra riksantikvaren med en egenandel i størrelsesorden 40-60%.

Larvik kirke, som har 350 års jubileum i 2027 trenger en omfattende restaurering av fasaden (se forsiden). Dette må vi påregne at i sin helhet finansieres lokalt.

Vår bevilgning til rehabilitering av vernede kirker ble fra 2023 midlertidig redusert til 1,5 mill. kr pr. år i perioden 2023-2026, for deretter å reduseres til 0. Vi ønsker at dette beløpet justeres opp igjen til 3 mill. kr pr. år for å være sikre på at vi kan dekke opp egenandelene til prosjektene OVF skal delfinansiere.

Gravferdsvirksomheten:

Etter overtagelsen av de tre gravplassene i Lardal har vi nå ansvaret for 16 gravplasser. Gravferdsplanen for Larvik kommune ble oppdatert i 2020. Den viste et behov for rundt 6 mill. kr for å fullføre arbeidet med minnelunder ved Svarstad, Berg og Hedrum - samt rehabilitering av rammegravene i Tjølling. Foruten dette kommer de separat finansierte prosjektene med rehabilitering på Undersbo og utvidelse av gravplassen i Kvelde. Vi erfarer at andelen av kremasjoner øker, og en tilrettelegging for dette vil redusere behovet for areal betydelig. Utover ovenstående ser det ikke ut til å være behov for utvidelse av noen av gravplassene i planperioden, gitt at det satses på å etablere flere minnelunder.

Det er et behov for utskiftning av maskiner for ca. 1 mill. kr pr. år. Vi har et stort ønske om å elektrifisere maskinparken i størst mulig grad, og har startet med de mindre maskinene.

Kvelde: Det er få ledige graver igjen. I tillegg er gravene plassert så skjevt at flere av gravene er godt under minstemålet av hva som er lovlig å benytte. Den eldste delen av gravplassen er ferdig, men det mangler midler for å ferdigstille utvidelsen. Behovet er anslått til å komme på ytterligere ca. 20 mill. kr, etter at kommunestyret i vår bevilget 4 mill. kr ekstra til fortsettelse av utvidelsen. Prosjektet er blitt vesentlig fordyret som følge av nye regler og generell prisoppgang siden prosjektet ble initiert.

Berg: Det er et stort behov for å etablere minnelund også ved Berg kirke. Det er planlagt både en navnet minnelund og en anonym minnelund som skal plasseres i naturlig terreng inntil eksisterende gravplass. Dette er sterkt etterspurt og forventes å dekke et økende behov for ny gravskikk, slik at gravplassutvidelse for flere kistegraver kan unngås på Berg. I 2020 ble kostnaden anslått til 1,5 mill. kr. Med tanke på prisstigning siden den gang foreslås det en ramme på 2,5 mill. kr i 2024.

Undersbo: Bygningene har behov for en totalrenovering. Gravplassen har også et stort behov for rehabilitering. Revidert kostnadsanslag på 74 mill. kr ble godkjent av kommunestyret i vår. 2 tilbud ble mottatt innen anbudsfristen 28. august for driftsbygget. JEMO entreprønr AS fra Skien er tildelt oppdraget, og kontrakt er i ferd med å bli signert.

Tjølling: Rehabilitering av rammegravene i Tjølling ble i 2020 anslått til en kostnad på 3,7 mill. kr. Ledige graver som er for små skal som hovedregel omreguleres til urnegraver.

Investeringsramme:

Den generelle overføringen til investeringer på 3,0 mill. kr årlig forventes opprettholdt. Dette er basisoverføringen til kirkelig fellesråd som er benyttet til alt som skal gjennomføres av investeringstiltak. Denne bevilgningen brukes til følgende:

- **Egenkapitalinnskudd KLP** (årlig kostnad som vil påløpe så lenge vi har offentlig tjenestepensjon).

- **Investeringer i maskiner;** gressklippere, minigravere, kirkegårdstraktorer etc. (det skiftes gjerne ut en eller to maskiner pr år).

- **Rehabilitering kirkegårder og gravplasser;** etablering av Navnet Minnelund, Felles Gravminne, Anonyme urnelunder, gjennomgravning av tidligere ikke brukte felt, tilpasning til ny og lovpålagt standard for kart over gravplassene, etablering av bedre vann- og strømløsninger og drenering, samt tilpasning av grøntarealene til klimamålene og nye avfallsløsninger.

- **Rehabilitering kirkebygg;** skifte av tak, elektrisk anlegg, tilpasning til Universell utforming (HC-innganger, -ramper etc.), Brannsikring, automatisk ringeanlegg, varmestyringssystem, nytt låssystem (kort i stedet for nøkler), drenering rundt byggene (altså alt som ikke er så smått at det må tas som ordinært vedlikehold).

- **Utskiftning av kirkeorgler;** i Fredriksvern kirke i Stavern er pipeorgelet tatt ut av drift, og menigheten har begynt innsamling til nytt pipeorgel. Ut fra foreliggende økonomiplan er det ikke midler til å bidra økonomisk fra LKFRs side.

LKFRs handlingsplan for investeringer ser slik ut i den kommende planperioden:

Prosjektnavn (hele 1000 kr)	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2024 - 2027
KLP – egenkapitaltilskudd - årlig belastning	200	200	200	200	800
Maskiner, biler, gressklippere, gravmaskiner og annet	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Rehab. middelalderkirker - ufordelt	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000
Rehab. andre kirkebygg - ufordelt	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Rehab. gravplasser - Kart, Vann, Strøm, minnel. og gr.anl.	800	800	800	800	3 200
Rehab. Undersbo - bygninger og gravplass	37 894	11 285	0	0	49 179
Ferdigstillelse av utvidelse Kvelde gravplass	7 000	7 000	6 000	0	20 000
Minnelund Berg	0	0	0	2 500	2 500
Rammegraver Tjølling	0	0	0	4 000	4 000
Sum investeringer	50 894	24 285	12 000	12 500	99 679
Ekstern finansiering; RA, MR og andre	0	0	0	0	0
Rehab. Undersbo - bygninger og gravplass	-37 894	-11 285	0	0	-49 179
Rehab. middelalderkirker - ufordelt	-1 500	-1 500	-1 500	-3 000	-7 500
Minnelund Berg	0	0	0	0	0
Rammegraver Tjølling	0	0	0		0
Årlig fast overføring	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-12 000
Sum finansiering	-42 394	-15 785	-4 500	-6 000	-68 679
Manglende finansiering	-8 500	-8 500	-7 500	-6 500	-31 000

Oppsummering

Driftsbudsjett:

Først og fremst er det behov for mer vedlikeholdsmidler til de 17 kirkebyggene. Behovet er stort, og vokser som følge av at vedlikeholdet ikke klarer å holde tritt med forfallet. Det er også behov for en ekstra stilling til å ta ansvar for vedlikehold av kirkebyggene. Anslått behov er en økning av vedlikeholdsbudsjettet på 1,5 mill. kr.

Investeringsbudsjett:

I planperioden er det satt av vesentlige midler til rehabilitering av Undersbo og middelalderkirkene. For middelalderkirkene er det viktig å ha en tilstrekkelig ramme for å dekke egenandel i fht. bevilgninger fra riksantikvar og opplysningsvesenets fond.

I tillegg er det viktig å fullføre utvidelsen av gravplassen ved Kvelde, og å etablere minnelund ved Berg, samt rammegravene i Tjølling. Samlet er det behov for ytterligere 31 mill. kr til å gjennomføre disse prosjektene i planperioden. Situasjonen i Kvelde er kritisk med tanke på ledige graver.

Det vises for øvrig til gravferdsplanen for perioden 2020 – 2045 og tilstandsrapporten for kirkebygg fra 2019.